

УДК005.8:316.422

Н.П. Ярошенко

Аспірант кафедри управління проектами

Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ

КОНЦЕНТРИЧНА МОДЕЛЬ РУХОМОГО КОНТЕКСТУ ПРОЕКТІВ ТА ПРОГРАМ РОЗВИТКУ

Розглянуто концентричну модель рухомого контексту (оточення) проектів на основі відтворення підприємницької енергії в розвитку організацій.

Ключові слова: *концентрична модель, підприємницька енергія, контекст, розвиток організацій*

Рассмотрена концентрическая модель подвижного контекста (окружения) проектов на основе воспроизведения предпринимательской энергии в развитии организаций.

Ключевые слова: *концентрическая модель, предпринимательская энергия, контекст, развитие организаций*

Consider the concentric model of organization context for projects and programs based on entrepreneurship energy for development of organizations.

Key words: *concentric model, entrepreneurship energy, context, organization development*

Вступ

Програми організаційного розвитку все більше набувають актуальності [1]. При цьому такі програми навіть з найбільшими бюджетами не завжди були успішними. Аналіз невдалих програм організаційного розвитку часто показує, що вони розглядають питання виключно з одного боку – технічного. А фактор наявної «підприємницької енергії» просто не враховується. Тобто ставляться лише запитання типу: «Наскільки ефективно це буде?», «Як буде проходити виконуватись ... процес?», «Скільки буде коштувати придбання технології?». При цьому ігноруються запитання: «Як це вплине на персонал?», «Які зміни для персоналу будуть найважчі?», «Чи необхідно зазделегідь підготувати персонал?», «Як знизити ризику людського фактору в програмі розвитку?».

Кожна організація в умовах глобальної рецесії шукає шляхи економії, забуваючи, що одним з найефективніших (але і найважчих насамперед для керівництва) шляхів є зниження тразакційних та операційних витрат.

Постановка проблеми дослідження

Проблема досліджень формулюється як управління проектами та програмами розвитку організацій з урахуванням впливу рухомого контексту (оточення) на основі формування потенційної та відтворення кінетичної підприємницької енергії зацікавлених сторін. Вони забезпечують операційну й проектну діяльність організації, з метою побудови ефективних механізмів розвитку організаційної компетентності та конкурентоспроможності [2].

Концентрична модель рухомого контексту організації

Розглянемо архітектуру систем управління проектами та програмами розвитку на основі «підприємницької енергії» (рис. 1). Архітектура включає дві групи моделей – моделі рухомого контексту організації та моделі формування та відтворення підприємницької енергії. Взаємодія моделей здійснюється на основі мультиплікаторів M , які виконують функції каталізаторів ($M > 1$) та інгібіторів ($M < 1$) проектів та програм розвитку.

Рис. 1. Архітектура моделей рухомого контексту організації та моделі підприємницької енергії

Підвищення підприємницької енергії в організації, як складової організаційної культури, дозволяє вирішити більшість організаційних проблем в організації. Крім того високий рівень підприємницької енергії в організації дає змогу уникнути великої кількості нових проблем (вони просто не виникнуть).

Організації живуть та працюють у динамічному оточенні, яке впливає на їх діяльність. Це стало основним чинником створення концентричної моделі оточення, яка враховує весь ланцюг впливів, від глобального контексту до внутрішнього оточення організації (рис. 2).

Рис. 2. Концентрична модель рухомого контексту організації

В межах концентричної моделі, автором пропонуються три моделі, які оцінюють вплив оточення на проекти та програми організаційного розвитку. Вплив визначається через систему мультиплікаторів, які стимулюють або гальмують підприємницьку енергію впровадження проектів та програм.

Перша модель належить до класу матричних (див. рис. 4). Вертикальний вимір матриці складають елементи моделі наведені на рис. 2.

Горизонтальний вимір складають групи елементів, що формує прямокутну матрицю.

Кожен з елементів матриці оцінюється нечіткими параметрами, які відповідають функції приналежності μ з оцінками в межах [-1, 1]. Приклад графіка належності наведено на рис. 3. На основі такого графіка здійснюється фазифікація узгоджених, нечітких оцінок експертів. Для кожної комірки матриці автором розроблені запитання, які визначають проблеми або виклики щодо впливу елементів моделі. На основі аналізу їх інтегрального впливу визначається певна оцінка, яка трансформується через функцію приналежності до числового формату.

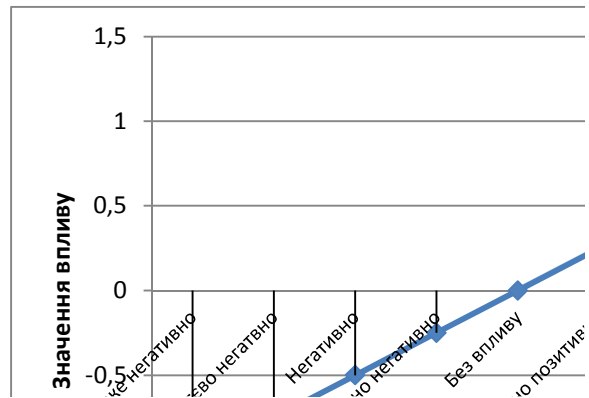

Рис. 3. Графік функції приналежності моделей впливу оточення

Друга модель формується на основі трьох ланцюгів, які оцінюються за факторами: економічний, технічний та соціальний вплив. Надалі ці оцінки інтегруються до одного значення мультиплікатора (рис. 4).

Третя модель є адитивною та застосовує середню оцінку впливів. Значення мультиплікатора впливу оточення на підприємницьку енергію проектів та програм розвитку обчислюється як середнє.

При цьому до уваги береться дисперсія всіх трьох оцінок мультиплікатора за різними моделями. Коли дисперсія перевищує допустиму границю проводиться «консенсус оцінка» за всіма моделями і процес визначення значення мультиплікатора впливу повторюється.

Для моделювання підприємницької енергії автор використовує життєвий цикл проектів, який містить три фази – підготовка, реалізація та впровадження [3]. Безумовно модель дає можливість досліджувати проекти з більш складними життєвими циклами.

Концентрична модель рухомого контексту організації				Дата 01.06.2012	
Організація: Ландгут Україна (птахівництво)				Версія 1.3	
Автор Ярошенко Н.П.					
Мультиплікатор впливу оточення				1,2	
Матрична модель впливу на формування та відновлення підприємницької енергії					
	Глобальний контекст	Контекст країни	Контекст галузі	Контекст організації	Оцінка впливу
Глобальний контекст	Економічний	1	-0,5	0,7	0
	Технологічний	1	0	0,7	0
	Соціальний	1	-0,5	0,6	0
Контекст країни	Економічний	-0,25	1	0,8	0,2
	Технологічний	0,25	1	0,7	0,3
	Соціальний	0,4	1	0,6	0,1
Контекст галузі	Економічний	0,25	0,8	1	0,3
	Технологічний	0,5	0,7	1	0,25
	Соціальний	0,25	0,1	1	0,6
Контекст організації	Економічний	0,8	0,7	0,7	1
	Технологічний	0,7	0,7	0,7	1
	Соціальний	0,5	0,6	0,6	1
				Мультиплікатор	1,21
Модель ланцюгів впливу на формування та відновлення підприємницької енергії					
Рівні контексту	Види	Ланцюги оцінок			
Глобальний контекст	Економічний	-0,5			
	Технологічний	1			
	Соціальний	-0,5			
Контекст країни	Економічний	-0,25			
	Технологічний	0,25			
	Соціальний	0,4			
Контекст галузі	Економічний	0,25			
	Технологічний	0,5			
	Соціальний	0,25			
Контекст організації	Економічний	-0,17			
	Технологічний	0,33			
	Соціальний	0,05			
		Мультиплікатор	1,22		
Адитивна модель впливу на формування та відновлення підприємницької енергії					
Рівні контексту	Види	Ланцюги оцінок	Результат	Вага оцінок	
Глобальний контекст	Економічний	-0,25			
	Технологічний	0,75	0,00	0,1	
	Соціальний	-0,50			
Контекст країни	Економічний	-0,25	0,50	0,3	
	Технологічний	0,40	0,22	0,3	
	Соціальний	0,40			
Контекст галузі	Економічний	0,50	0,50	0,6	
	Технологічний	0,50	0,42	0,6	
	Соціальний	0,25			
Контекст організації	Економічний	-0,25	0,75	1	
	Технологічний	0,75	0,33	1	
	Соціальний	0,50			
		Мультиплікатор	1,16		
Узагальнений мультиплікатор		1,20			
Дисперсія результату		0,03			

Рис. 4. Система моделей оточення проектів та програм розвитку

При цьому на першій фазі формується «потенційна підприємницька енергія», на інших «відтворювана (кінетична) підприємницька енергія» (рис. 5).

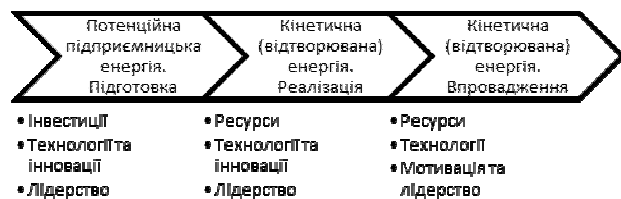

Рис. 5. Покрокова схема формування та відтворення підприємницької енергії

Джерела підприємницької енергії залежать від організації та конкретного проекту або програми розвитку. При цьому оцінка впливу на успіх має вирішальне значення в процесі моделювання початкової та відтвореної підприємницької енергії. Для об'єктивності такої оцінки повинні бути залучені експерти та застосовані методи кваліметрії [4].

На рис. 6 наведено приклад оцінки підприємницької енергії проекту розвитку компанії "Ландгут", Україна. Приклад демонструє, що на

передінвестиційній фазі проект мав мінімальний запас стійкості щодо початкової підприємницької енергії (див. Графік динаміки підприємницької енергії).

Модель формування та відтворення підприємницької енергії програми розвитку Ландгут Україна	
Автор: Ярошенко Н.П	Дата: 01.07.13
Мультиплікатор впливу оточення на проект реформування	1,2

1. Передінвестиційна фаза - модель формування підприємницької енергії

№	Джерело та вид підприємницької енергії	Питома вага	Термін події	Вплив на успіх
1	Зовнішні фінансові інвестиції	0,3	01.01.2013	2
2	Внутрішні фінансові інвестиції	0,2	01.01.2013	1
3	Креативні технології та відкриті інновації	0,3	01.11.2013	0,3
4	Лідерство	0,2	01.11.2013	2
Потенційна підприємницька енергія		1,35		
Потенційна підприємницька енергія з урахуванням каталізаторів змін та інгібіторів інновацій		1,16		
Потенційна підприємницька енергія з урахуванням мультиплікатора оточення		1,39		

№	Назва	Вплив на енергію	Термін дії	Вплив на успіх
1	Спеціальна функція елементів комерціалізації	Позитивний	01.01.2013	0,1
2	Стимули для новаторів	Позитивний	01.01.2013	0,4
3	Розподіл цінностей новаторів	Відсутній	01.11.2013	0
4	Метрики для оцінки цінності змін	Відсутній	01.11.2013	0
5	Інтегрована інформація	Відсутній	01.01.2013	0
Разом				0,1

№	Назва	Вплив на енергію	Термін дії	Вплив на успіх
1	Віра в те, що інновація буде впроваджена сама по собі	Негативний	01.01.2013	-1
2	Об'ява всім «думати за межамп траниць»	Відсутній	01.01.2013	0
3	Передача інновацій виключно на плечі технологів	Відсутній	01.11.2013	0
4	Створення політики розвитку, яка формує перепони для ідей	Негативний	01.11.2013	-0,3
5	Передача інноваційних ідей юристам та бухгалтерам	Негативний	01.01.2013	-0,7
6	Бути дуже зяканим при відмові від інновації	Відсутній	01.01.2013	0
7	Нововведення є тоді, коли є в ньому потреба	Негативний	01.11.2013	-0,6
8	Відправка всіх проблем «новаторам»	Відсутній	01.11.2013	0
9	Запідприємстві всіх дійти до суті ідей	Відсутній	01.01.2013	0
Разом				-0,29

Графік динаміки підприємницької енергії	Рівень енергії (потенційної)	Граничний рівень підприємницької енергії	Енергія з урахуванням каталізаторів та інгібіторів	Енергія з урахуванням мультиплікатора впливу оточення
Передінвестиційна фаза. Потенційна підприємницька енергія	1,35	1	1,16	1,39
Фаза реалізації. Відновлюєма підприємницька енергія	1,30	1	1,02	1,23
Фаза впровадження. Відновлюєма підприємницька енергія	1,75	1	1,17	1,40

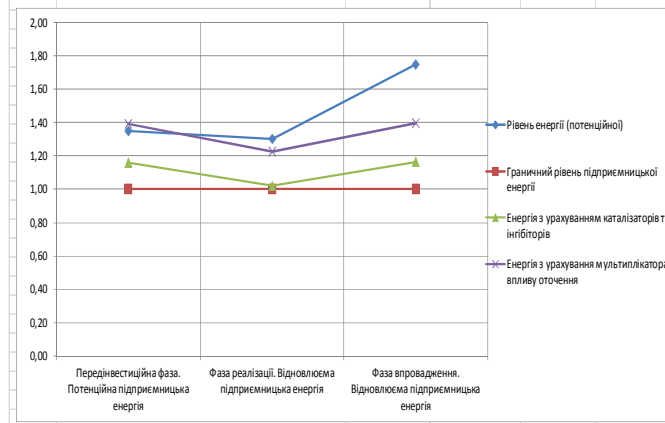

Рис. 6. Приклад моделі формування та відтворення підприємницької енергії

При просуванні проекту по фазах реалізації та впровадження рівень відтвореної підприємницької енергії був недостатній, що підтверджує падіння всіх індикаторів проекту організаційного розвитку у відносних одиницях до граничного рівня. Граничний рівень у відносних одиницях має значення 1.

На фазі впровадження проекту ключову роль зіграло значення відновлювальної енергії 1,75 та мультиплікатору впливу оточення 1,40. Це дає можливість затверджувати про успіх програми розвитку компанії “Ландгут” Україна.

Висновки

1. Запропонована концентрична модель рухомого контексту (оточення) організації включає чотири рівні впливу – глобальний контекст, контекст країни, контекст галузі та контекст організації.

2. Визначена модель рухомого контексту проектів та програм розвитку організацій дозволила автору сформулювати алгоритм та програмні засоби оцінки впливу оточення на проекти та програми організаційного розвитку.

3. Наведено приклад моделювання рухомого контексту організації на основі концентричної моделі та її впливу на початкову та відтворену підприємницьку енергію проекту розвитку на прикладі компанії “Ландгут” Україна.

Список літератури

1. Азаров М.Я., Ярошенко Ф.О., Бушуєв С.Д. *Інноваційні механізми управління програм розвитку*. – К.: Самміт книга, 2011. – 564 с.

2. Бушуєв С.Д., Бушуєва Н.С. *Основы профессиональных знаний и система оценки компетенции проектных менеджеров (National Competence Baseline, NCB UA Version 3.10)* – К.: ІРЦІУМ, 2010. – 225 с.

3. *Управление инновационными проектами и программы на основе системы знаний Р2М: монографія // Ярошенко Ф.А., Бушуєв С.Д., Танака Х.* – К.: Самміт книга, 2011. – 268 с.

4. Ярошенко Ю.Ф., Ярошенко Р.Ф. *Модели «движущие силы — сопротивления» в управлении проектами и программами*. – К.: Самміт-книга, 2010. – 160 с.

Стаття надійшла до редколегії 07.08.2013

Рецензент: д-р техн. наук, проф. С.Д. Бушуєв, Київський національний університет будівництва і архітектури, Київ.